

'Gelin savaş efendileri
Siz, silahları yapanlar
Siz, ölüm uçakları yapanlar
Siz, dev bombaları yapanlar
Siz, duvarların ardına gizlenenler
Bilmenizi isterim ki,
Maskelerinizin ardını görüyorum' (Bob Dylan-Savaş Efendileri)

Mustafa KAHYA
Yazar

SAVAŞ VE BARIŞ

Kavramların Dili

Yazının ana başlığı, Tolstoy'un ünlü romanın adı. Roman, Rusya'nın tarihsel bir döneminin ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal panoramasıdır. Tolstoy, ölüm sancıları çeken bir imparatorluk topraklarındaki halkın, umut ve umutsuzluklarını, savaş ve barış kavramlarıyla estetize ederek, bir tarihsel dönemden başka bir tarihsel döneme geçiş sancılarını edebi bir dille anlatır. Böylesi bir dönem anlatırken savaş ve barış kavramlarını öne çıkarır, çünkü imparatorluk demek savaş demektir.

Savaş ve barış, tezat kavramlardır. Her kavram, tarihsel süreç içerisinde eylemlili insanın, toplumla ve doğayla ilişkilerinin bir sonucu olarak oluşur. İnsan eylemliliğinin bir sonucu olarak oluşan kavramlar, toplumsal ve maddi üretimin niteliğine göre yeni içerikler kazanarak, dil aracılığıyla nesilden nesile aktarılır. İnsanın yaşam pratiğinin sonucu olarak, insani bir öze oluşturulan olumluluk yüklü kavramlar, yine insanın yaşam pratiği sonucu yadsınması gerekenlerin insan vicdanında olumsuz kavramlar haline getirilerek, olumsuz olanın yadsınması anlayışıyla üretilmiştir.

Savaş, üretim araçlarının özel mülkiyeti sonucu, mülkiyeti elinde bulunduranların, mülkiyetten yoksun olanlara karşı, zenginliklerini korumak ve yeni zenginlikler elde etmek için, örgütlenmiş zorun devreye sokulmasıyla, ekonomik ve toplumsal üretimin idame ettirilmesinin bir aracı olarak tarih sahnesine çıkmıştır. Karl Von Clausewitz'in ünlü tanımlamasıyla: 'Savaş, politikanın başka araçlarla devamıdır.' Barış, savaşın yarattığı yıkımlara, vahşete ve kötülöklere karşı, insanlığın ortak tecrübesinden süzölüp gelen tepkinin, savaş olgusuna kar-

şı bir dışa vurumudur. Savaş ve barış kavramlarının içerikleri her tarihsel dönemde aynı değildir. Toplumsal yaşamın idame ettirilmesinde, üretim dışı zorun belirleyici olduğu tarihsel dönemlerle, çağımız kapitalist toplumlarının bu kavramlara yükledikleri anlamlar farklıdır. Bugün 'savaşa karşı barış', insanlığın geçmiş bütün tarihsel dönemlerinin bir sonucu olarak, savaşı bir dünya özlemini ifade eden, evrensel bir talep haline gelmiştir.

Diğer yandan, dar anlamıyla barış, savaşan tarafların savaşı sonlandırması durumudur. Ya savaşan taraflardan birisinin galibiyeti sonucu ya da savaşan tarafların savaştaki denge durumu bu türden bir barışa yol açar. Bu durumda barış, savaşan tarafların kabulüyle karakterize edilir. Bu ön kabul üzerinden, savaş yürüten tarafların, savaşı sonlandırarak, barış tarafları haline gelmeleri öngörülür.

Savaş Türleri, Biçimleri ve Araçları

Savaş, ekonomik ve siyasal bir olgudur. Bütün savaşlar kendilerini doğuran ekonomik ve siyasal sistemlerle ve egemen sınıfların çıkarlarıyla uyumludur. Tarihsel süreç içinde savaşlar, değişik türlerde olagelmıştır: Yağma ve talan savaşları, sömürge savaşları, dünyanın emperyalistler tarafından paylaşılması savaşları... Bu değişik türdeki savaşlar, değişik biçimler altında yapılmıştır: Düzenli savaş, gayri-nizami savaş, kara-deniz-hava savaşları, saldırı ve savunma savaşları, iç savaş, bölgesel savaş, dünya savaşı... Artık günümüzde uzay savaşlarına doğru gidilmektedir.

Tarihsel süreç içinde, savaşlarda kullanılan araçların nitelik ve biçiminde de değişiklikler olmuştur. Savaşlarda kullanılan savaş araçları, her

tarihsel dönemde, insanın yanında doğaya da zarar vermiştir. Ancak, savaş aracı olarak tarihin ilk dönemlerinde kullanılan taş, sopa, ok ve daha sonraları kılıç, balta ve kalkan gibi araçların doğaya vermiş olduğu zararlar, barutun bulunmasıyla birlikte ateşli silahların kullanılmasının doğaya verdiği zarar aynı değildir.

Günümüzde savaş teknolojisinin ulaştığı boyut, gezegenimizi binlerce kez yok edecek potansiyele sahiptir. Bugün artık, konvansiyonel silahlar yanında, kimyasal, biyolojik ve nükleer silahlar da temel savaş aracı haline gelmiştir. Kimyasal silah olarak sıvı klor, fosgen, hardal, sarin ve soman gazları kullanılmaktadır. Sarin ve soman gazları, sinir sistemi üzerindeki etkisi nedeniyle, sinir gazı olarak da adlandırılır. Bakteri, virüs, mantar gibi mikro organizmalar ve bu mikro organizmaların toksinlerinden üretilen silahlar, biyolojik silahlardır. Bu silahlar, renksiz ve kokusuz olduğu için, çıplak gözle görülemezler. Kimyasal ve biyolojik silahların kullanımı 1925 Cenevre Protokolü'yle yasaklanmıştır. Bu yasağa rağmen egemenler ve emperyalist güçler, her savaşta bu silahları kullanmaya devam etmişlerdir.

Bugün egemenlerin elinde bulunan nükleer silahlar ise, insanlığı ve doğayı yok etme potansiyeli ile büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Nükleer silah, dizginlenmemiş uranyum çekirdeğinin parçalanması ve bu parçalardan yayılan devasa ısı enerjisi ve radyasyon sonucu, yüz binlerce insanın ölmesi ve sakat kalması yanı sıra, doğanın uzun süreli tahribine de yol açar. Seyreltilmiş uranyumlu bomba (atom bombası) ve mermilerle artık savaş, toplu bir kıyım ve yaşam ortamının geleceğinin yok edilmesine dönüşmüştür.

Savaş Aracı Olarak Ordu

Özel mülkiyet olgusunun tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte, mülkiyeti elinde bulunduran azınlığın, mülkiyetten yoksun çoğunluğa karşı zor aracına ihtiyaç duyması, devlet örgütlenmesini ortaya çıkarmıştır. Devletin ilk örgütlenişi, hapishaneler ve eli silahlı özel güçlerin oluşturulması biçimindedir. Bu silahlı güçler, giderek polis ve asker olarak ayrıştırılmıştır. Toplumsal yaşamın sürdürülmesinin ekonomi dışı zora dayandığı tarihsel dönemlerde ordular, devasa büyüklükte bir toplumsal güç haline gelmiştir. Kapitalizmle birlikte daha da yet-

kinleşen devletin bir kurumu olarak ordu, burjuvazinin pazarı koruma ve yeni pazarlar elde etme ihtiyacı nedeniyle, modern silahlarla donanmış bir güç olma durumuyla, görece olarak özerk bir kurum kazanmıştır. Bu özerklik, her toplumun sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik durumuna göre farklılıklar gösterebilir. Bir toplum içindeki sınıf çatışmalarının düzeyi, bazı durumlarda, devletin görece özerkliği çerçevesinde, devletin asli kurumlarından birisi olan ordunun bütünüyle siyasal yönetime el koymasına yol açabilir. Bonapartizm ve askeri diktatörlükler, bu gibi durumların, konjoktörel olarak ortaya çıkardığı siyasal sonuçlardır.

Öte yandan ordunun, devleti ve toplumsal yaşamı belirleyici ve yönlendirici bir güç haline gelmesi, militarizm olarak ifade edilir. Bir başka ifadeyle militarizm, devletin ve toplumun askerleştirilmesidir. Militarizm, bütün sömürüye dayalı toplumlarda (Roma İmparatorluğu'nda Sezar dönemi gibi) görülmekle birlikte, esas olarak kapitalist toplumda belirgin bir nitelik kazanmıştır. Militarizmin devlet yapısında ve toplumsal yaşamda belirleyiciliği demek, o devletin anti demokratik karakterini ve toplumun değişik kesimleri üzerindeki baskının ve terörün büyük boyutta olduğunu gösterir. Militarizmin egemen olduğu bir toplumda, milliyetçilik ve şovenizm, belirgin bir politik güç haline gelir. Militarist kültür, sadece kışlada değil, toplumun her kurumunda sürekli olarak yeniden üretilir.

Militarizm, içte ve dışta savaş demektir. Militarist kültürde savaş, olumlanarak kutsanır. Militarist kültürün egemen olduğu toplumlarda, sürekli olarak içte ve dışta düşman üretilir. Üretilen bu düşmanlara karşı sürekli tetikte olma ruh haliyle, şovenizm durmaksızın körüklenir.

Militarizm, aynı zamanda erkek egemendir. Kadın, militarist kültürde nesnedir. Maço söylemler ve kavramlar, militarist kültürde güçlü olmanın bir göstergesidir. Erkek, askerlikle bütünleştirilir. Savaş eril, barış ise dişil bir kavram olarak nitelenir.

Savaşın temel aracı olan ordu, var oluş gerekçesini sürekli canlı tutmaya çalışır. O nedenle statükodur. Militarizm demek, savaş kültürünün o toplumda egemen olması demektir. Böylesi toplumlarda egemenlerin ağzında barış, ezilenin ve zayıf olanın, güçlü olanın otoritesine boyun eğdirilmesinden başka bir anlam ifade etmez. Hüküm-

darın görevlerini tanımladığı ünlü eserinde Machiavelli: 'Bir hükümdarın, üzerine çalışması gereken tek konu savaştır. Onun için barış, yalnızca bir solum alma dönemi olmalıdır.' derken, sınıflı toplumların ve özelde de kapitalist devlet iktidarının var oluş koşullarını tanımlar. Militarizm, Machiavelli'nin temel görev tanımı olan savaşı, toplumsal bir kültür haline getirmenin çağımızdaki en komple yöntemidir.

Sınıfsız toplumdaki korunmaya yönelik kabileler arası kavga, sınıflarla birlikte insanın insanı köleleştirmek için kullandığı bir araca dönüşerek, özel olarak örgütlenmiş zor gücüyle, savaş biçimini aldı. 'Karşıt iktisadi çıkarlara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir savaşım içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üstünde yer alan, çatışmayı hafifletmesi, düzen sınırları içinde tutması gereken bir güç gereksinmesi kendini kabul ettirir. İşte toplumdaki doğan, ama onun üstünde yer alan ve gitgide ona yabancılaşan bu güç devlettir.' (Engels). Bu yeni yapılanma ortaya çıkış gerekçelerine yabancılaştığı oranda ordu, egemenlerin elinde egemenliklerini sürdürmenin bir zor aracı olarak, toplumsal ve ekonomik yaşamda temel bir fonksiyona sahip oldu. Savaş, bir savaş aygıtı olan ordunun, toplumsal ve siyasal yaşamdaki etkisini daha da artırdı. Ordu, artan bu etkisiyle, kapitalist toplumun siyasal örgütlenme biçimi olan ulus devlet içinde, milliyetçilik rüzgârını da arkasına alarak savaş kültürünün temel dayanağı haline geldi. O nedenle savaşa karşı mücadele, militarizme karşı mücadeleden ayrı düşünülemez.

Milliyetçilik ve Savaş

Fransız Devrimi'nin, insanlığı evrensel kardeşliğe çağırmasından ve enternasyonalin 'Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin' şiarında ifadesini bulan, ezilenlerin birliği ve dayanışmasından geriye ne kaldı? Milliyetçilik, dünyada baskın bir politik güç olmaya halâ devam ediyor. Emperyalizmin ve gericiliğin hizmetindeki milliyetçi ideoloji, yüzyılın en acımasız cinayetlerini doğurdu ve meşrulaştırdı. 'İki dünya savaşı, Ermeni, Yahudi, Çingene soykırımları... sömürge savaşları, faşizmin ve askeri diktatörlüklerin yükselişi, 20'lerde Çin'den, 60'larda Endonezya'ya ve 70'lerde Arjantin'e kadar devrimci ve ilerici hareketlerin milli

hükümetler tarafından kanla bastırılmaları...' (M. Lövy) dahası, Filistin dramı, Halepçe'de Kürtlere yapılan katliam, bu ülkede 20 küsur yıldır süren 'adı konulmamış savaş', emperyalizmin Afganistan ve Irak işgalleri, İsrail'in Lübnan'a saldırısı, reel sosyalizmin tarih sahnesinden çekilmesiyle yaşanan boğazlaşmalar... hepsi, ama hepsi, milliyetçiliğin ve onun ırkçı versiyonlarının bir uygulamasıydı.

Milliyetçilik, 14. ve 15. yüzyıllarda kapitalizmin yükselişi ve ulusal pazarların oluşumuyla ortaya çıktı. Burjuvazinin siyasal olarak örgütlenme biçimi olan ulus devlet, bir burjuva ideolojisi olan milliyetçiliğin bir sonucu iken, oluşumuyla birlikte, milliyetçilik fideliğinin bir toprağı haline geldi. Ulus devlet oluşumu, burjuvazinin pazar ihtiyacının sonucudur. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte burjuvazi, üretilen metayı pazara sürmek ve başka ulus burjuvazilerine karşı rekabetten zaferle çıkmak için, ulus devlet olarak örgütlendi. Ulus devletler, ulusal pazarın sağlama bağlanması, burjuvazi için biricik yoluordu.

Burjuvazi, feodal aristokrasiye karşı savaşımında, 'özgürlük, eşitlik, kardeşlik' şiarıyla kendi zafer arabasına çağırıldığı toplum ezilen ve sömürülen kesimlerini, amacına ulaştıktan sonra o zafer arabasından kovdu. Milliyetçiliğin burjuvazi için ilk kulu olan pazar, ulus devletle garantiye alındıktan sonra zafer arabasından kovulan işçiler ve köylüler, ulusal pazar tehlikeye girdiğinde ya da burjuvazinin yeni pazar ihtiyacı için, bu kez, 'vatan ve millet' şiarıyla estirilen milliyetçi rüzgârla yeni savaşlar için, tekrar ulus devlet bayrağı altında zafer arabasına çağırıldı.

Milliyetçilik, düşmansız olarak var oluşunu sürdürmez. Ne kadar 'iç ve dış düşman' yaratılırsa, milliyetçiliğin politik bir güç olarak ayakta kalması ve toplumsal etkisi, o kadar artar. Türk milliyetçiliğin ideologlarından Nihal Adsız'ın yaklaşımı, bu durumun rafine bir tarifi gibidir: '..Yahudi'ler bütün milletlerin gizli düşmanıdır. Ruslar, Çinliler, Acemler, Yunanlılar tarihi düşmanlarımızdır. Bulgarlar, Almanlar, İtalyanlar, İngilizler, Fransızlar, Araplar, Sırplar, Hırvatlar, İspanyollar, Portekizliler, Romenler yeni düşmanlarımızdır. Japonlar, Afganlılar ve Amerikalılar yarınki düşmanlarımızdır. Ermeniler, Kürtler, Çerkezler, Abazalar, Boşnaklar, Arnavutlar, Pomaklar, Lazlar, Lezgiler,

Gürcüler, Çeçenler içerdeki düşmanlarımızdır...’ Nihal Adsız’a göre, yeryüzünde neredeyse Türklerin düşmanı olmayan halk yoktur.

Milliyetçilik, savaş demektir, kapitalist toplumda burjuvazinin bir savaş ideolojisidir. Hangi ulusun milliyetçiliği olursa olsun, milliyetçiliğin taşıdığı ulus kimliği, onun niteliğinde herhangi bir değişiklik yaratmaz. Bunun tek istisnası, ezilen ulusların milliyetçiliğidir. Artık savaşlar, burjuvazinin ve uluslar arası sermayenin çıkarları için, ‘vatan ve millet’ şemsiyesi altına çağırılan kitlelerin, milliyetçilik rüzgârıyla şişirilen şovenist histeri balonuna bindirilerek seferber edilmeleriyle yapılmaktadır. Bir savaş ideolojisi olarak milliyetçilik, kapitalizmin ekonomik ve politik yeniden üretiminin temel dayanaklarından birisidir. Kapitalizm öncesi toplumlarda savaşlar, egemenlerin çıkarlarının bir aracı haline gelen din ve mezhep kılıfı altında yapılıyordu. Avrupa’da 30 yıl, yüzyıl savaşları, doğuya düzenlenen haclı seferleri, Osmanlı İmparatorluğu’nun fetihleri (Son dört yüzyılının toplam 232 yılı savaşla geçmiştir.) din kılıfı altında gerçekleşmiştir. Günümüzde savaşların ideolojik kılıfı artık, ‘vatan ve millet’ kavramları olmuştur.

Rasyonellikten uzak olan milliyetçilik, efsanelere ve mitlere gereksinim duyar. Başka uluslara ve milletlere göre, ‘seçilmiş ırk, üstün millet’ vb. temalarla, ‘seçilmiş ve üstün millet’ bulunduğu, tarihin derinliklerinde üretilen efsanelerle pekiştirilir. ‘Biz’ ululaştırılırken, ‘Onlar’ ötekileştirilerek düşman kategorisine sokulur. Barış, aşağılanarak küçümsebilir. Savaş, ‘üstün ırk’ ya da ‘millet’ olmanın en temel özelliklerinden birisi sayılarak, kutsanır. Türk ırkçılarında Necdet Sevinç, ‘Savaş, yaşamı ve milli hayatı idame ettirmenin tek şartıdır. Barış anlaşmaları ise, yorgun savaşçıların dinlenmesi amacıyla imzalanan vakit kazanma sözleşmeleridir... Bir Türk milliyetçisi, barışı yeni savaşların aracı olduğu için sevebilir, aksi halde asla.’ diyerek, savaşı kutsamanın ırkçı faşist ideolojideki önemini altını çizer.

İrkçılığın milliyetçilikle aynı şey olmadığı söylenir. Doğrudur, ırkçılıkla milliyetçilik özdeş değildir, ama ırkçılığın doğup beslendiği zemin milliyetçiliktir. Milliyetçilik, ırkçılığın gelişmesine en uygun iklimi sağlar. Yinelemek gerekirse, milliyetçiliğin uç ve radikal biçimleri ırkçı bir nitelik kazanarak, şovenizm ve faşizm biçiminde ortaya çıkarken, milli-

yetçiliğin olumlanabilecek tek istisnası ezilen ulus milliyetçiliğidir. Ezilen, egemen konumda olmadığı için, onun milliyetçiliği ezme ve ezilme ilişkilerine karşı özgürleştirici bir içerik taşır. Demokratik ve ilerici bir muhtevaya sahiptir. Milliyetçiliğin bu çelişkili karakteri nedeniyle yolunu kaybetmek istemeyenler, bu karanlık savaş ideolojisinin puslu havasından kurtuluş yönünü gösteren, halkların kardeşliği pusulasına, sıkı sıkıya sarılmalıdırlar.

Barışı küçümseyen, savaşı ise kutsayan milliyetçiliğin günümüzdeki yükselişi ve toplumsal-politik etkisi karşısında Hobsbawm’ın yaklaşımı, riskler taşısa da, umut vericidir: “Kimse milliyetçiliğin ya da etnik politikaların artan ve bazen çarpıcı boyutlardaki etkisini yadsıyorsa da, bu olguyu 19. ve erken 20. yüzyıl tarihindeki ‘milliyetçilik ve ‘uluslar’ dan işlevsel olarak farklı kılan önemli bir özellik vardır: Artık o, tarihsel gelişmenin önemli bir taşıyıcısı değildir.”

Savaşın İstatistikî Dili

Savaşın yarattığı acıları, yıkımları ve tahribatı anlatmak için bazen kelimeler yetmez. Sayfalar dolusu yazılan anlamlı sözcükler, öylesi konular ve durumlar vardır ki, anlatılmak isteneni, rakamlar kadar istenilen netlikte anlatamaz. Savaş konusu da böyle bir konudur.

- Dünyada 5 bin 600 yılda toplam 15 bin 500’ün üzerinde bölgesel ya da ulusal savaş yaşanmış, 3,7 milyar insan öldü.

- 1945-1992 yılları arasında gerçekleşen 149 savaşta 23 milyondan fazla insan öldü. Bunun yalnızca 3 milyonunu askerler oluşturdu. Bilinen o ki, savaşlarda genellikle 1 askerin ölümüne karşılık 1 sivil doğrudan, 14-15 sivilse açlık, susuzluk, bulaşıcı hastalıklar gibi nedenlerden ölmektedir.

- Son 10 yıldaki savaşlarda 2 milyon çocuk öldü. 6 milyon çocuk sakat kaldı. 12 milyon çocuk evsiz, 1 milyondan fazla çocuk anasız-babasız kaldı. 10 milyon çocuk psikolojik sarsıntı geçirdi ve on binlerce çocuk tecavüz ve işkenceye uğradı.

- Balkan Savaşı’nda, Bosna’da 20 bin kadına tecavüz edildi.

- Körfez Savaşı’nda ABD ve müttefik devletler, Irak-Kuveyt sınırına ve Basra kenti etrafına 1 milyon kara mayını yerleştirdi. 64 ülkede 110 milyon patlamamış kara mayınının üzerine basacak insanları beklediği biliniyor. Savaş sırasında ve sa-

vaş sonrasında yaşam hakkının kullanılmasının ö-
nündeki en büyük tehditlerden biri olan kara ma-
yınları nedeniyle yılda yaklaşık 20.000 kişi hayatı-
nı kaybediyor.

- Yapılan bir araştırma, ABD'nin teröre karşı
verdiğini ileri sürdüğü savaşların maliyetinin 811
milyar Dolar'ı bulabileceğini gösteriyor.

- 2004 yılında en fazla silahı Rusya sattı. Rus-
ya, 6 milyar 197 milyon Dolar'lık silah satarken
ABD 5 milyar 453 milyon Dolar'lık silah sattı. Bu
iki devleti Fransa 2 milyar 122 milyon, Almanya 1
milyar 91 milyon, İngiltere 985 milyon, Kanada
543 milyon, Ukrayna 452 milyon Dolar'la izledi.
2004 yılında Hindistan 2 milyar 375 milyon Dola-
r'lık silah aldı. Onu Çin 2 milyar 238 milyon, Bir-
leşik Arap Emirlikleri 1 milyar 246 milyon, Suudi
Arabistan 838 milyon, Kore 737 milyon, İsrail 724
milyon, ABD 533 milyon, Singapur 456 milyon
Dolar'la izledi.

- Savaş maliyetleri konusunda bir araştırma
yapan Uluslararası Barış İçin Vakfı ile Karengy E-
konomi Kuruluşu'nun istatistiklerine göre, 1914
yılında başlayan ve 1.565 gün süren, 10 milyon in-
sanın öldüğü, 22 milyon insanın sakat kaldığı, 5
milyon kaybın bulunduğu Birinci Dünya Sava-
şı'nın, dünya ekonomisinde açtığı yara 450 milyon
Dolar. Aynı araştırmada savaşa ayrılan bu para ile
ABD, Avustralya, Belçika, İngiltere, İskoçya, Ka-
nada ve Rusya'daki ailelerin hepsinin ev sahibi ya-
pılabileceği hesaplandı. 2003 yılında ABD'nin Irak
operasyonunun bu yılın rakamlarına göre maliyeti
175 milyar Dolar. Savaşın 2010 yılına kadar dünya
ekonomisindeki tahmin edilen kaybı ise Avustral-
ya Merkez Bankası (ASB) tahminlerine göre 450
milyar Dolar.

- Her yıl konvansiyonel silahlarla 500.000 üye-
ründe insan ölmektedir; yani dakikada 1 kişi.

- Her yıl 16 milyar mermi üretilmektedir. Bu,
kadın, erkek, çocuk her birimize 2 mermi demek-
tir.

- Her yıl yaklaşık 8 milyon hafif silah üretil-
mektedir ve bunların çoğu sivillerin eline geçmek-
tedir.

- Afrika, Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika
ölkelerinin silahlara harcadığı 22 milyar Dolar'ın
yarısıyla bu ölkelerdeki bütün çocuklar ilkökul eği-
timi alabilmektedir.

- Askerî harcamalar artarken, dünyada açlık

sınırında ve altında yaşayan nüfus da bir yandan
artıyor. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu istatistikle-
rine göre günde 2 ABD Doları'nın altında harca-
ma yapan insan sayısı 3 milyara ulaştı. Bir milyar
insan temiz su olanaklarına, iki milyar insan ise
hijyen koşullara sahip değil. 800 milyon insan kro-
nik kötü beslenme koşulları altında yaşıyor.

- 1998 - 2001 yılları arasında ABD, İngiltere ve
Fransa'nın geliştirmekte olan ölkelere yaptıkları silah
satışından kazandıkları para, yaptıkları yardımdan
daha fazladır.

- Türkiye'de silahlanmaya sadece 2002'de har-
canan para ile; her aileye 1.500 Dolar (2.5 milyar
lira) verilebilir, 250 adet tam teşekküllü hastane
kurulabilir, 750 bin lüks ya da 1.5 milyon normal
konut yapılabilir, 100 bin derslikli okul yapılabilir.

- 2006 Mali Yılı Bütçesi'nden, Milli Eğitim Ba-
kanlığı'na 16 milyar 568 milyon 145 bin YTL, Sağ-
lık Bakanlığı'na 7 milyar 477 milyon 471 bin YTL,
Adalet Bakanlığı'na ise 1 milyar 771 milyon 982
bin YTL ödenek ayrıldı. Milli Savunma Bakanlı-
ğı'na 11 milyar 877 milyon 533 bin, İçişleri Bakan-
lığı'na 917 milyon 872 bin, Jandarma Genel Ko-
mutanlığı'na 2 milyar 571 milyon 561 bin, Emniyet
Genel Müdürlüğü'ne 4 milyar 804 milyon 713 bin,
Sahil Güvenlik Komutanlığı'na 194 milyon 459
bin, Kültür Ve Turizm Bakanlığı'na ise sadece 712
milyon YTL ayrıldı.

- En fazla askeri harcama yapan ölkeler sırala-
masında ondördüncü olan ve ekonomik krize rağ-
men AWACS'lara para harcayan Türkiye'de, DİE
verilerine göre nüfusun üçte biri temel gereksinim-
lerini karşılamak için günde 1.5 ABD Dolar'ı har-
cayamıyor. Nüfusun %38'i yoksulluk sınırında yaşı-
yor.

- 1988-2000 savunma harcaması, vergi geliri-
nin yılda ortalama % 22'sine denk geliyor. 1988
sonrası, her yıl dolaylı vergilerin % 42'si savunma-
ya, % 12 askeri teçhizat alımına gitti. Savunma
harcamaları nedeniyle bütçe her yıl ortalama % 13
daha fazla açık veriyor.

Sonuç Yerine

Bugün içinde yaşadığımız bölge ve ölkeler, emperyalistlerin ve yerel egemenlerin çıkarları için yürüttükleri savaşların, bir arenası haline gelmiş bulunuyor. ABD emperyalizmi, emperyalist-kapitalist sistem içindeki hegemonyasını muhafaza etmek,

pekiştirmek ve güçlendirmek için, savaş makinesini devreye sokmuş bulunuyor. Enerji kaynaklarının ve yollarının denetimine sahip olmadan, hegemonik güç olma pozisyonunu koruyamacağını bilen ABD, '11 Eylül Olayı'nı bahane ederek, 'terörizmin önlenmesi' gerekçesiyle, müttefikleriyle birlikte Afganistan'ı ve Irak'ı işgal etti. Bölgede hegemonya kurmak için ürettiği Genişletilmiş Ortadoğu Projesi'yle, Suriye ve İran'ı da, bu projenin önünde aşılması gereken engeller olarak, hedef haline getirdi.

Bu projenin temel yönelimlerinden birisi olan, İsrail'in güvenliğinin sağlanması anlayışıyla, Filistin sorunu çözümsüzlük girdabına sürüklendi. İran ve Suriye'nin etki alanını daraltmak için, İsrail sionizminin Lübnan'a saldırısı kısıktıldı. Bölgede halkların geleceğini ipotek altına alma politikalarıyla, istikrarsızlık zemininde, tam bir belirsizlik ve kaos ortamı yaratıldı. ABD, kan, vahşet ve savaşın yarattığı yıkım üzerinden, imparatorluk kulelerini kurmaya yönelirken, saldırganlığına, tarihsel süreç içerisinde üretilen insanlığın evrensel değerlerini örtü yaptı.

Türkiye, emperyalizmin bölge politikaları içinde, bölgesel bir güç olma stratejisiyle, egemenler tarafından, pazarlık masalarında kanlı pazarlıkların bir tarafı haline getirildi. On yıllardır sürdürülen ve kimilerine göre 'düşük yoğunluklu savaş', kimilerine göre 'savaş' yine kimilerine göre de 'çatışma' deneyimiyle, bölgesel güç olma sevdasıyla, bölgede daha büyük ve kapsamlı bir savaş macerasının vurucu gücü olmaya soyunuldu. Bu amaçla sınırlara devasa büyüklükte asker konuşlandırılanlar, bir yandan da Kürt sorununu çözümsüzlüğe götüren şiddeti toplum içine uzanan linç kültürüyle birlikte, yeniden tırmandırmaya başladı. Yükselen barış taleplerine ve karşılıklı olarak savaşta kaybedilen genç bedenlerin yarattığı acının, ortaya çıkardığı çılgınlara, militarist oligarşinin yanıtı savaş oldu. Barış talebine verdiği bu yanıtla militarist oligarşi, halkları birbirine düşmanlaştırarak, bu düşmanlık zemininde halkların birbirini boğazlamaları tehlikesini daha da artırdı.

Savaşa karşı çıkmak, barış istemek, her şeyden önce, milliyetçiliğe tavır alarak ulusal dar görüşlülükten kurtulmayı gerektiriyor. Milliyetçiliğin mekânı ve adresi kapitalizmdir. Kapitalizm bir savaş sistemi olarak tarihsel ve siyasal ömrünü dol-

durmadan, savaşların ortadan kalkacağını düşünmek, en iyi ihtimalle iyi niyetli bir hayaldir! Hayallerimizin gerçeklikle bağlantısını kurmak için, savaşa karşı mücadeleyi, kapitalizme karşı mücadeleyle birleştirmemiz gerekiyor. Milliyetçiliğin yerini evrensel değerlerin aldığı bir dünyada, savaşın yerini de barış alacak ve işte o zaman barış, iki savaş arasındaki soluklanma zamanı olmaktan çıkarak, savaşın maddi alt yapısının tümüyle ortadan kalkması nedeniyle, insanların 'özgür bireyler olarak fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin özgürce geliştirdikleri' bir dünyanın ilişki biçimi haline gelecektir. Barış, işte o zaman, insanlığın özlemi olmaktan çıkarak, kavramsal olarak kendi kendisini geçersizleştirecektir.

O halde, sınıflar ortadan kalkmadan, savaşların ortadan kalkacağını düşünmek bir hayal olsa da, savaşa ve onun maddi koşullarına karşı bugünden yürütülecek bir mücadele, emperyalizmin, militarizmin ve şovenizmin geriletilmesini hızlandırarak, savaş olanaklarını daraltacaktır. Bir ulusun efendilerinin zenginliklerini ve çıkarlarını geliştirmek amacıyla, bir diğer ulusun efendilerine karşı açtıkları savaşın bedeli, sonuçta, bu savaşın galiplerinin çıkarlarından tamamen farklı çıkarlara sahip halklar tarafından ödenmektedir. Hiç olmazsa bugünden geleceğe doğru, savaş ve barış üzerine yapılabilecek teorik bir çıkarsama, Engels'in saptaması olabilir: 'Eğer uluslar arası barış sağlanacaksa, önce kaçınılması mümkün olan bütün ulusal sürtüşmeler giderilmeli, her halk bağımsız ve kendi evinin efendisi olmalıdır.'

İçinde bulunduğumuz coğrafyanın, emperyalistlerin ve yerli egemenlerin çıkarları için bir kan gölüne dönüştürüldüğü günümüzde, egemenlerin bölge politikalarını gerçekleştirmesinin bir aracı olarak devreye sokulan savaşa karşı, bölge halklarının geleceğinin bir aracı olan barış; bölgede halkların demokratik iradesini ortaya çıkarmalarının radikal bir mücadele talebidir. Bu talep, savaşa karşı ezilenlerin güçlerini birleştirmesi ile ellerinde önemli bir güç haline gelecektir.●